

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanyordan chiqsa boshlagan • uzasziyoli@list.ru • 2007-yil, 19-yanvar • № 3 (3883)

БУЮК ИПАК ЙÜЛИ музыка риштадари билан туташмоқда

Ўтган йили мусикий янгиликлар, ранг-баранг тадбирларга бой бўлди. Хусусан, йилнинг сўнгги ойларида "Буюк Ипак йўли: кечак, бугун, эртага" шири остида ўтган форум-фестивалдир юртимиз мусики ҳаётида ёркин из колдири. Тадбирнинг дастлабки иккни боскичи мусика фекиятли ўтишида гоя музалифи, машхур пианиночи, ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Адига Шарипованинг хизматлари катта. Лойихани амалга оширишга ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, "Сўнгидёна" камер оркестри раҳбари Феруза Абдурахимова ёрдам берди. Мусикичилар анъанавий ўзбек мусикиаси билан биргаликда Хиндистон, Миср, Индонезия, Хитой, Япония ва Жанубий Корея халқлари мусикилари утида ҳам катта иш олиб бордилар.

Мухими шундаки, концерт дастурлари билан бирга, мутахассислар иштирокида консерваторияда илмий-амалий анжуманлар бўйли ўтди.

Халқларни ўзаро яқинлаштиришида Шарқ ва Фарб халқлари маданиятига ҳамкорлиги катта ахамият касб этади, — дейди Консерватория ректори Диляра Муродова. — Адига Шарипова ташкил этган анжуман, айниқса, ёшларимиз учун фойдали, деб ўйлайман. Тадбир доирасида ўтган амалий санъат кўргазмаси, рако ва вокал номерлари ёшларимизда қадрингларимизга хурмат ва меҳр-мухабbat түгусини мустаҳкамлайди, уларда ўз аҳоддларидан фарҳланиш хиссими кучайтиради.

Форму-фестивал томошабинлари хиндистонлик доктор Раджан Саркар, Мути Муфтини Жуффан каби ракс усталари

санъатидан баҳраманд бўлдилар. Консерватория ўтишиби ва талабалари ижроидаги индонечча "Саман" ракси йиғилгандарни ҳайратга солди. Бу раксни ўрганишида Мути хонининг хизматларини алоҳида таътиллаш жоиз. Мана шу мураккаб раксада иштирок этган Адига Шарипова талабаларнинг фақат со залибигина колмай, яхшигина ракс тушганинлардан нихоятда ҳайронланди. "Биласизми, бавзи ҳамкасларинг устоз бўла турбиф талабалар билан ракста тушганига эътироф билдириши. Лекин, назаримда, менинг иштироким ёшларга анча далла бўлди, ўзимни бошқа соҳада ҳам синад кўрдим. Натижасидан хурсандман, — дейди устоз музалим, — айниқса, бигина яқиндан ёрдам берган Индонезия элхихона-сидан миннатдормиз".

КУЧЛИ ВА ИҚТИДОРЛИЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Ўтган йили мамлакатимизда маданият, санъат ва спорт соҳасида улкан мусавфақиятлар кўлди. Истедорларни ижроичи-ларимиз иход майдониди зафар кучган бўлсалар, спорчиларимиз жаҳон ва китъя чемпионатлари, Осиё ўйнлари ва бошقا кўллаб халқaro турнирларда голиб келиб, юртимизни шарафладилар.

Анъанага кўра, маданият ва спорт ишлари вазирлиги йилнинг энг яхши маданият, санъат ва спорт соҳасида улкан мусавфақиятларни таътиллайди. Тадбир йил давомидида халқaro майдонларда зафар кучган таникли спорт усталири, мураббийлар, ташкилчilar, фаол спорт жамоалари, иход майдониди кубонарни ютуқларни кўлга киритаётган маданиятни санъатар обраборлари, таникли санъаткорлар, иходкор ва ихро-

чи ёшлар, оммавий ахборот во-ситаларининг вакиллари таклиф этилдилар.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги "Ўзбек театр" иходий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ўзбекистон халқ ёзувчиси Абдулла Каҳхор таваллудининг 100 йиллигини муносаби лишонлаш мақсадида иходнинг бой ёхёти ва улган иходий-фаолияти акс эттирилган энг яхши санъа асрлари учун очик танлов ёълон килади.

Танловга улуғ адабининг ҳаёти ва фаолиятини акс эттириша багишланган драматик ва мусикии драма асрлари кабул килинади. Асрларнинг кўллэзмалари та-риз килинмайди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, бадий иход махсуллари, миллий қадрятлар, муз-

аки юнусида иштирок этди.

Танланали маросимда ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хотиги А.Азизхўяев, А.Арипов топшиди ва севимли шоиримизни ушбу эътироф билан санимий кутлади.

Жаҳон халқлари яратган барча интел-

лектуал мулк намуналари, б

Гулчехра ЖҮРАЕВА

ЮРТИМ ОВОЗИ

Карнай-сурнай созлар ичка шох,
Оҳангидан титтар ер, осмон.
Баланд кўттар созинти, машшоқ,
Рақста түпсин юрак, ҳажон.

Карнай-сурнай кўймайди бефарк,
Садосидан кўнглим тортар ёш,
Томирларни ўйнатади завқ,
Қўзларимга қалқир ширин ён:

Ёшлигинни эслатар гўё,
“Ер-эр”ларим қодди узоқда.
Оқ рўмолта ўранган ҳаё
Жилваланди никоҳ узоқда.

Карнай-сурнай дилрабо бу кўй —
Галабалар, голиблар мадҳи.
Эллим хурлик бағрида бу кун,
Куввати куслин дўйрим аҳди!

Кунашар ўтмас бескарнай-сурнай,
Тўйбонидир ўзбек қиши-ёзин.
Янграйберсан бир он тўхтамай
Карнай-сурнай — юртим овози!

ЮРАК БИЛАН
СУХБАТ

Юрак, сенга раҳмат бирга бўлганинг учун,
Чексиз матонати тўлганинг учун,
Чарчамат туни кун урганинг учун,
Руҳимни қўриқлаб турганинг учун...

Шодлансан, симайсан сабр косанти,
Қадамнинг тезлашиб чопиб кетасан.
Маҳдултилим сезиб тутмай осонга,
Оҳиста юришин жазм этасан.

Юрак, сенга раҳмат борлингич учун.
Ирода, кувватта ёрлингич учун.
Гоҳида узоқдан, гоҳи яқиндан
Отилган тошларга қалқонинг учун,
Булутларни кувиг жисму жонимдан
Кўёши порлаган осмонинг учун.

Ортимизда қодди қайтмас ўйлар,
Баланд, паст, хотекис, чорраҳа ўйлар.

ЯРАКЛАБ ЁРИШАР
ҚУПЛУФ ТОНЯ

Оллоҳга шукурким бари қадрон,
Яшадик, яшаймиз ҳали беармон.
Кечмишинг шеър берди, қайгурма юрак,
Сен — менга, мен — сенга ҳамшина керак.

Юрак, катта раҳмат, куйганинг учун,
Бирга йиглаб, бирга кулганинг учун!

***
“Севмай қўйдим тунни”
ЗУЛФИЯ

Хасратларинг гулбоғларга ёз,
Менинг тич кўй, ёзомғим керак.
Бошим узра турма, илтимос,
Менга ҳозир ўз созим керак.

Сен қоғозиз кўйлаётирсан,
Мен овоздиз кўйлаётирман.

СЕН —
САРҒАЙМА

Зар рўмол ўриниб кириб келди куз,
Судаги олмалар оқди қайтча,
Затифон айрудан торгатман маъюс,
Яхшияном бор экан ям-яшил арча.

Ойқалар остида эзилар ҳазон,
Үёқка-бўёқса супуар шамол.
Хар япроқ бўлганди ёзда соябон,
Наҳотки умрнинг охири завол...

Йўқ, йўқ, гулшанинга келмагай қузак,
Шеърим, сен сарғайма, қылма хуласа.
Инсонлар меҳридан олурсан безак,
Баҳорлар тарк этмас худо хоҳласа.

Хадемай келинглай кўрниш корқиз,
Жилвалгар кўклигам бўлиб ҳомили.
Чақалок фасла мафтунларни бирз
Лолага чиқамиз соғинчлар ила.

Софиний қўмсайман ширин тушларни,
Он отда баландлаб кўз кучиниларни,
Бахтиёр дамларни санаф кетаман,
Ўзимни энг баҳтил аёл этаман.

Шук хаёл-ўйлардан кутилганда онг,
Яраклаб ёришар шунда кутлуг тонг.

ҲАСАД

Кимларга ўқ бўлдинг, кимларга заҳар,
Кимларга дор осдинг, кимни этдинг хор.
Тириклий кўмгансан кимни алҳазар,
Беугубор бағрига санҷдинг тикан — хор.

Буюк тақдирларнинг умрига завол
Хазорзепри мисол тўқидин бешафқат.
Мен сендан кўркаман, ахдаҳо мисол
Менга ўйликматин, илтимос, факат!

КУРАШ

Сичқончадан кўрқан каби фил,
Чивинчага ўйқидир тоқатим,
Ханжарини санчса у сабил,
Ҳўйқолади бор ҳаловатим.

Ўйнашади мени чаққани,
Қўлга тушса янчилар ўзи,
Кўз илгамас нуктадек тани,
Ўндан қолур фақат қон изи...

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан курашса,
Бузмай қўймас тинч оромини.

Ҳаётда ҳам чивинде кимса
Ишонаман, сўзиз борини.
Филдек инсон билан к

Мен бу одамни оддийгина Ҳамид Ғулом пайтида таниб, кейинчалик Ҳамид Убайдуллаевич бўлган кезларида бирга ишлашиш баҳтига мусассар бўлгандарданман. Бундай дейт ганимнинг сабаблари бор...

Эллигинчи йилларнинг бошлариди бўлса керак, кўйим бир журнал тушиб колди. Бундек вараклаб карасам, шу Ҳамид ақамизнинг "Олмос кизи" номли киссаси хотилинг экан. Бир зарби бўлан ўқиб чидим. Бу асарни хозир неғадир кам эслашади. Кисса менга ўша пайтида жуда ёқсан эди. Хатто кўнглигидан шундай асар ёзиш хавасини ўйготган ҳам эди. Менинг ёзув-чизувларим ўша пайтиларда бошланганини маннинг билан эслайман. Ўндан сўнг кўнглигима Парда Турсуннинг "Ўйткуннинг ўйли" асари туши. Бу асарни ҳам зўр иштиёқ билан ўқиб чиқканман. Эндигина кишлодкан келган, бадиинята кўз оч ўсмирлар эмасизми, у кезларда нимани кандай ўқиш, қачон ўқишининг хадисини олмагандик. Менинг айтмоқи бўлганим, бу асар Ҳамид ақанинг таҳририда чоп этилган бўлиб, ўша пайтиларда муҳаррир, назаримда, муаллифдан кам одам эмасди. Мен ҳам нашриётларда ишласам, таҳрир киглан китобларим охирiga муҳаррир фалончи деб имзо чекасам, деб орзу килардим. Фаришталар омин деган эканни, кейинчалик бу орзулар ҳам амалга ошиди...

Талабалик давримда камина тез-тез ўзувилар уюшмасига бориб турардим. Максадим, бирор нарса ололмасам ҳам, таникли адилларни узокдан бўлса-да кўриши эди. Уларга хавас килар эдим. Ҳамид ақага ўшандан караб, худди одам кўрмагандиган томоша килганим. У каддикомати келишган, башангай кийинадиган, нутка ниҳоятда равон, хамиша кубил турдагиган ёқимтой киши эди. Такдир такозоси билан кейинчалик, ўқишин тутаганимдан сўнг аста-секин у билан яқинлаша бошладим: ўша пайтида мен "Гулхан" журналида ишлаб бошлаган эдим. Биринчи каламимни қозок адилларининг асрарларини таржима килишдан бошладим. 1950 йилнинг ўрталари эди. Бу вақтда мен Сабит Мукононинг "Хаёт мактаби", Габидин Мустафининг "Қараганд" романларини таржими килиб, уюшмадаги бозай акадаримизнинг назарларига тушиб улугрган эдим. Ҳамид ақамиз уюшманинг иккинчи котиб бўлиб ишларди. Ўша пайтида Козигистонга ўзбек адабиёти ва санъат ўн кунлиги ўтирадиган бўлиб, шу баҳона севимли адилмади. Ҳамид ақа билан аплоч-капоч бўлиб кетдик. У ниҳоятда ширинсундан, бизга ўхшаган яхши сўз гадоси бўлиб юрган ёшларнинг галларини, илтимосларини рад этмайдиган инсон эди.

Козигистонга бўлдигандиган Адабиёт ва санъат ўн кунлиги тайёрларига ишларни кизигандан кизиб кетди. Камина эндингина ўкини тутагиб, кўрсатишингни, деб кўкрагига муштлаб юрган пайтиларим эмасми, енг шимарни ўтиши тушиб кетдим. Уни кил, буни кил, бориб кел, олиб кел, деган ишларга жуда чак-

кон эдим. Ўша кезларда Олмаота билан Тошкент ораси мен учун бир қадам бўлиб колган эди. Ҳозир эсласам юракларим орқага тортиб кетади. Ўша йиллари Ҳамид ақанинг имтинос билан олтига таржими килибман. Собит Мукононинг "Лўпон бола" Коратов ва Брагинларнинг "Қўшик канотидаги" номли туркум адабий makolalari, "Козок хикоялари" деган ном билан қозок адилларининг хикоялар антологияси ва хоказолар...

Носир ФОЗИЛОВ

ТАЪЗИМ

Ҳамид ақа декадага тайёрларига ишларининг бориши хакида ахборот беравётган эди, раҳбарлардан бирни бош чайқаб:

— Бўлаётган ишлар ёмон эмас-ку, аммо йирик асрарлар йўғ-у, — деди норози оҳнада. — Габит Мурсовларнинг "Козок солдати" романни нега рўйхатлаинга йўқ? Ўша асарни таржими килиш керак. Бўлмаса декадага боришимиздан очаётган маънни ўзбекларни тутагиб ўтирадиган иш. Марказий ўқимтадан:

— Таржими бўлади!

Нимага ва кимга ишониш ўнчандай дедилар? Декадага атиги иккى оғолган бўлса. Рўйон из эмас, кўп эмас — 23 босма табок! Бу жисмондан улугриб бўлаётгандиган иш. Марказий ўқимтадан чиққанмиздан сўнг:

— Носирхон, — деди Ҳамид ақа. Одатда бир иш буордаган бўлса исимимга "хон" ўшиб, эркалаб гапиради у киши. Албатта, мени кўндириш, ийдириш, шу ишга рабатлантириш учун ўнчандай қилаётганини сезиб турардим. Шунака бўлиб чиқди. — Энди белни маҳмад бўгайисиз. Килинглар, дейлидими, шу ишни килишимиз керак.

Бунинг устига Габит оға Ҳамид ақанинг қадрон дусти. Улар Москвада, Олий адабиёт курсидан бирга ўқишиган эди. Ўнчандай бўлса ўтиши:

— Улгурни бўлмайди, Ҳамид ақа,

деб минғирлайди бошлаган эдим, у киши гапини бўлиб ташлади:

— Ҳамма шароитни яратиб берамиз, машинистка деңисизи, пул дейизими...

Конверт усулида ишлаймиз. Сиз таржими килаверасиз, ҳар куни куръер ўйнингизга бориб, битганини олиб келади, муҳаррир бир чеккадан таҳрир килиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма табок, рўйон атиги ўн тўқиз ўнда таржими қилиб, пеш кўчиривадиган.

Худди шундай будди. 23 босма

Театр санъатига ҳақида сўз боргандо, албатта, ўзбек театри санъатига асос соглан ва унинг ривожига хисса кўшган улкан театр ижодкорлари фолиояти кўз олимизига келади. Айниқса, Махмудхўжа Беҳбудий, Абдулла Авлоний, Абдулхамид Чўлпон, Абдурауф Фитрат каби алломалар йиғирманни асрнинг бошларидаги театр санъатига мустаҳкам пойдевор кўйиб, унинг келажаги ва ҳалқ учун ўта зарурлиги ҳақида кўйиниб гапиригандар. Чўлпон "Зарафшон газетаси"да (1927 йили 4 январ) эълон қилинган "Театру танқидлари аҳамият" деган мақоласида шундай ёзган эди: "Театрумизга энди жиддий талаблар берилб, мухим вазифалар юқлатила бошланди. Демак, биз — санъада (кайтариб айтамиз: санъада!) анча ўсдик."

Факат, танқид жиҳатимиз театрумиз билан бирга бора олмай ётибди. Танқидчиларимиз нима учундир, театру санъатини яқиндан англайлардан ҳолда майдонга чиқадирилар".

Хўш бугун-чи, бугун бу соҳада нималар рўй берави? Афсуски, сўнгги йилларда ўзбек театр санъатига, унинг бугунги ҳаёти ва келажагига мутахассисларимизнинг лоқайдигига кўзга ташланти.

Хизмат тақроzi билан матбуотда эълон қилинаётган театр санъати ҳақидаги материалиларни мунтазам кузатиб бораман. Ўнлаб номдаги газета-журналарни кўйиб турб, бевосита соҳимизга тегиши бўлган "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси ҳамда "Театр" журналининг ўтган йилги сонларига бир назар ташланти.

Хўтт бир жойда тўстуб қолмайди, ҳамиша янгинланиш, ўзгаришлар содир бўлиб турди. Бинобарин, тараққиёт ҳар кандай соҳа олдига янги муммаларни, ҳал этилини лозим бўлган масалаларни кўяверди. Бундан театр санъати ҳам мустасно эмас.

Айттайлик, драматургия, режисура, сценография, актёрлик маҳорати каби йўналишларда ҳамиша ўзига хос муммаларни туғилиб келган. Бугун ҳар бу борада ҳал этилини лозим бўлган масалалар оз эмас. Хўш, уларни ҳал этишида ўнлаб театршунос-мутахассисларимизнинг ўрни қандай? Биз бу ўринда юқоридаги иккни нашада чоп этилган мақолалар, тақризлар, сұхбатлар савиасини таҳлил этишдан ийроқмиз. Зеро, уларнинг сони ниҳоятда камлигининг

налаштирилган "Макр ва мухаббат" ҳамда "Ҳасрат боғи" спектакллари, каминанинг Тошкент Давлат мусикияни (оперетта) театрида ва X.Олимжон номидаги Самарканд мусикияни драма театрида яратилган "Йўлбарс" ҳамда "Қайши" спектакллари тақризлари берилди. Ахир, Тошкент шаҳрида ўн битта, вилоятларда эса йигирма олтига професионал давлат театрлари мавжуд. Бу театрлар ўтган йили бир юз саксонга яқин спектакллар яратгандар. Локайдлик ҳам эвидада.

Санъатнус-олима Дилфуза

Хамидовларни театрларимизда учратмаймиз. Охирги бир-иккиси ийд довомида уларнинг макола ва тақризларини газета ва журнallarda ўқимаймиз. Ваҳоланки, театрларимиз ва уларнинг ижодкорлари бу олимларнинг фикрлари жуда муҳтожлар.

Биз "ЎзАС" газетаси саҳифаларида кўпроқ ёш театршуносарларини ўқишина истимаймиз. Нимагаки, бизни уларнинг дунё-караши, театр санъатига бўлган янги талаблари ўзига тортади. Бугун янгина фикр ва янгича дард бўлмаса, театр санъатини янада рivoхлантиришимиз кийин.

"Театр" журналинида ҳам юксак савиадига тақризлар, жиддий маколалар ва қадар эмас. Йахшиям Мамакон Рахмонов, Ҳафиз Абдусаматов, Тошпӯлат Турсунов, Сироқиддин Ахмедов каби олимларимиз бу журналда фаол катнишиб туришибди.

Фурсатдан фойдаланиб бальзи тақлифларим билан ўртоқлашмоки эдим. Республикаимизда рус тилида фаолият олиб бораётган еттига театриимиз бор. Рус тилида иход киладиган театршунос-олимларимиз ҳам кам эмас. "Театр" журналини рус тилида мутолаа килишга тайёр турган санъат ихлосмандлари санъат жуда кўп. Шунинг учун мазкур журналининг бир неча саҳифаси рус тилида ёзилган макола ва тақризларга берилса, яхши бўларди.

Максадимиз шуки, 2007 йилда театршунос мутахассислар фолиоси ёрқин ва самарали бўлсин. Матбуот саҳифаларини театршуносарларини очик-оидин ёзилган ўтиб фикрлари ёритиб турсин.

Устозимиз Шукур Бурхонов айтгандаридек, "Театр санъатининг келажаги танқидларини кўплади. Улар... улар бизни ҳам яхши, ҳам ёмон йилга олиб боришилар мумкин..." Шунинг учун, келинг, сусткашикка ва лоқайдликка йўл кўймайлик.

Хамидовларни театрларимизда учратмаймиз. Охирги бир-иккиси ийд довомида уларнинг макола ва тақризларини газета ва журнallarda ўқимаймиз. Ваҳоланки, театрларимиз ва уларнинг ижодкорлари бу олимларнинг фикрлари жуда муҳтожлар.

Биз "ЎзАС" газетаси саҳифаларида кўпроқ ёш театршуносарларини ўқишина истимаймиз. Нимагаки, бизни уларнинг дунё-караши, театр санъатига бўлган янги талаблари ўзига тортади. Бугун янгина фикр ва янгича дард бўлмаса, театр санъатини янада рivoхлантиришимиз кийин.

"Театр" журналинида ҳам юксак савиадига тақризлар, жиддий маколалар, қадар эмас. Йахшиям Мамакон Рахмонов, Ҳафиз Абдусаматов, Тошпӯлат Турсунов, Сироқиддин Ахмедов каби олимларимиз бу журналда фаол катнишиб туришибди.

Ахмаджон Тошкент вилоятининг Паркент tumani Навзак кишилогида, оддий хизмати оиласида түғидди. Отаси Шоҳарим ота санъатсевар одам бўлиб, дутор чалишада нозик табблари бор, оналари Риҳисон аса мумтоз кўй-күшиларинида ижодининг ютуғи санадид.

Санъаткор ижросидаги "Умидим колди" ўқишини эшитган ҳар кандайдадам оханг сеҳирга махлие бўлиб, хайрат олимага тушуб қолади. Назаримизда, бу ўқиши билан бир вақтда түғилганга ўшайди:

ТОНГДА ЭСГАН САБОЛАР...

Мусиқа сеҳри инсонни гўзал бир бўстонга, эзгулик олимага етаклайди. Оҳанг садоларидан руҳингиз кувват олиб, кўнгилда мунавар туйғулар уйғонади. Ана шундай сеҳри оҳанг ижодкорларидан бири, табнат инъом этган турға ис-тэдд ёғаси, ҳалқ севваг хонанда ва созанди Ахмаджон Даҳаевдир.

(Е.Воҳидов), "Умидим колди" (М.Рахимов), "Ўзбекистоним яхшидир" (Ш.Дадаев), "Вафо қўлармисан, баҳорим" (А.Орипов), "Баҳор", "Мехрибонимга" каби кўй-күшиларнида бастакорлик ва хонандалим ижодининг ютуғи санадид.

Санъаткор ижросидаги "Умидим колди" ўқишини эшитган ҳар кандайдадам оханг сеҳирга махлие бўлиб, хайрат олимага тушуб қолади. Назаримизда, бу ўқиши билан бир вақтда түғилганга ўшайди:

Иккى оиз дил сўзи

Тонгда эсган саболарда

умидим колди,

Куйланмаган наволарда

умидим колди,

Ҳеч хаёлдан кетмас сенинг

ўтили нигоҳинг,

Кўзингдаги маъноларда

умидим колди.

Еки Маширбагазаловга ўзи кўй

басталаган "Онам" ўқишини эш-

тайлик;

Ажойиб меҳрибонимсан,

менинг оромиконимсан,

Муроди ду жаҳонимсан,

бехиши жовидон онам.

Бу каби кўшиларни севиб

диллаш олди. Муҳаммад Мирзазев хамда Муноҳжот Йўлчевалар билан бирга Англия, Германия, Франция, Бразилия, Испания каби хорижий давлатларда маҳоратини намоноштди.

Ададаев мумтоз кўй-күшилар ижориси сифатидагина эмас, балки устоз сифатидаги оханг санадид. Фахридин Содиков, Махмуджон Муҳаммадов, Мурод Тошмуҳаммадов, Сотиволди Каримов каби санъаткорлардан таълими олиб ўтилди. Ҳамза номидаги саҳифаси бўлса, яхши бўларди.

Узбекистонимга тушуб қолади. Шукур Бурхонов айтгандаридек, "Театр санъатининг келажаги танқидларини кўплади. Улар... улар бизни ҳам яхши, ҳам ёмон йилга олиб боришилар мумкин..." Шунинг учун, келинг, сусткашикка ва лоқайдликка йўл кўймайлик.

Ижодкор максадидан бир маҳоратини ўтилди. Ададаев мумтоз кўй-күшиларни ўтилди. Шукур Бурхонов айтгандаридек, "Театр санъатининг келажаги танқидларини кўплади. Улар... улар бизни ҳам яхши, ҳам ёмон йилга олиб боришилар мумкин..." Шунинг учун, келинг, сусткашикка ва лоқайдликка йўл кўймайлик.

Санъаткор ижросидаги "Умидим колди" ўқишини эшитган ҳар кандайдадам оханг сеҳирга махлие бўлиб, хайрат олимага тушуб қолади. Назаримизда, бу ўқиши билан бир вақтда түғилганга ўшайди:

Ахмаджон Даҳаев

халқларни санъаткорларидан

тўғлиғи тутган йили, кескин сўзлари, қарашлари асар охиригана бি-

рор узилисиз талқин этилган, бунинг учун ҳар иккала актёр бор маҳоратини ишга санадилар.

Гайратнинг хотини Дилбар (актёр Даурдан Турсунбоеva) эрини севи-ди, лекин отаси танлаган йўлни маъ-кул топиб, уйдан чиқиб кетади. Д.Тур-сунбоеva ўз қархондига ишга санъаткорларни санъаткорларни ўтигати келмоқда. Ўтилган санъаткорларни санъаткорларни ўтигати келмоқда. Бугун айни кучга тўлган санъаткорни кулагу ўтилди. Биринчидан ўтилди. Ададаев мумтоз кўй-күшиларни ўтилди. Шукур Бурхонов айтгандаридек, "Театр санъатининг келажаги танқидларини кўплади. Улар... улар бизни ҳам яхши, ҳам ёмон йилга олиб боришилар мумкин..." Шунинг учун, келинг, сусткашикка ва лоқайдликка йўл кўймайлик.

Санъаткор ижросидаги "Умидим колди" ўқишини эшитган ҳар кандайдадам оханг сеҳирга махлие бўлиб, хайрат олимага тушуб қолади. Назаримизда, бу ўқиши билан бир вақтда түғилганга ўшайди:

Ахмаджон Даҳаев

халқларни санъаткорларидан

тўғлиғи тутган йили, кескин сўзлари, қарашлари асар охиригана би-

рор узилисиз талқин этилган, бунинг учун ҳар иккала актёр бор маҳоратини ишга санадилар.

Гайратнинг хотини Дилбар (актёр Даурдан Турсунбоеva) эрини севи-ди, лекин отаси танлаган йўлни маъ-кул топиб, уйдан чиқиб кетади. Д.Тур-сунбоеva ўз қархондига ишга санъаткорларни санъаткорларни ўтигати келмоқда. Бугун айни кучга тўлган санъаткорни кулагу ўтилди. Биринчидан ўтилди. Ададаев мумтоз кўй-күшиларни ўтилди. Шукур Бурхонов айтгандаридек, "Театр санъатининг келажаги танқидларини кўплади. Улар... улар бизни ҳам яхши, ҳам ёмон йилга олиб боришилар мумкин..." Шунинг учун, келинг, сусткашикка ва лоқайдликка йўл кўймайлик.

Санъаткор ижросидаги "Умидим колди" ўқишини эшитган ҳар кандайдадам оханг сеҳирга махлие бўлиб, хайрат олимага тушуб қолади. Назаримизда, бу ўқиши билан бир вақтда түғилганга ўшайди:

Ахмаджон Даҳаев

халқларни санъаткорларидан

тўғлиғи тутган йили, кескин сўзлари, қарашлари асар охиригана би-

рор узилисиз талқин этилган, бунинг учун ҳар иккала актёр бор маҳоратини ишга санадилар.

Гайратнинг хотини Дилбар (актёр Даурдан Турсунбоеva) эрини севи-ди, лекин отаси танлаган йўлни маъ-кул топиб, уйдан чиқиб кетади. Д.Тур-сунбоеva ўз қархондига ишга санъаткорларни санъаткорларни ўтигати келмоқда. Бугун айни кучга тўлган санъаткорни кулагу ўтилди. Биринчидан ўтилди. Ададаев мумтоз кўй-күшиларни ўтилди. Шукур Бурхонов айтгандаридек, "Театр санъатининг келажаги танқидларини кўплади. Улар... улар бизни ҳам яхши, ҳам ёмон йилга олиб боришилар мумкин..." Шунинг учун, келинг, сусткашикка ва лоқайдликка йўл кўймайлик.

Санъаткор ижросидаги "Умидим колди" ўқишини эшитган ҳар кандайдадам оханг сеҳирга махлие бўлиб, хайрат олимага тушуб қолад

Мухаммад Сиддик (Мамади Саримсоков) Фарғона-нинг сўлуми Мирзаобод қишлоғида туғилган. Фарғона Давлат университетининг филология факултетини туттаган. "Гулхон" журналида, "Маърифат", "Ўзбекистон овози" газеталарида ишлана-ган. Авваллари "Шум бола" чойхонасида тез-тез кўри-ниб турарди, кейинчалик дараги бўлмай кетди. Бу чойхур дўстимиз ҳам тужор бўлиб кетибдиларда, деб юрган эдик, яқинда бир кучоқ ҳангомаларини кўлтиқлаб кириб келди. Улардан баъзиларини си-лаб-сийлаб, эътиборингизга ҳавола этимоддамиш.

БАЛИК БЎЛИБ КЎРЧИ...
— Балик нима учун товуш чиқармайди?
— Ўзинг бошингни сувга тикиб, биронта сўзни айтуб кўрчи, ўшандаги биласан.

ТУХУМНИНГ ФОЙДАСИ

тиб келганида ҳайдашимиз керак эди...

— Айб ўёзимизда, ўтган ўили бир коробка сарёниги сотиб юборганида бахридан ўтмадик...

— Бас, ўртоқлар, ҳаммаси мълум. Ҳайдамасак бўлмайди. Қани, кимда-ким боғча ҳайдовчиси Шариф Шокировни интизомисизлиги учун...

Мудира мухоммамага якун ясаб, масалан овозга кўймоқчи бўлган эди, кутилмагандаги... кўзи маъжисга бироз кечик келиб, оркарока ўтираётган Салимахоннинг янги кофтасига тушиб колди-ю, беихти-деб "Вой", деб юборди. Кейин ўзини кизига берип, мўйлови. У кизил кўйлагини кизига берип, мўйлов кўди.

Яқинда бизга аёл киши бошлиқ бўлиб келди. Э, аттанг, тупла-тузук эркак эди-я!

— Салима Султононва, марҳамат, олдинроқка ўтди!

Салима Султононва худди шуни кутиб турганди, кофтасини куз-куз килип, олдинга ўтди.

— Буюрсин, зўр экан, — деди Шахноза сукланниш карат экан.

— Ранги жуда боягит экан, — чи-мирилди Ҳафизонан.

Мудира паст овозда сурди:

— Каердан олдингиз?

— Шарифжон акамнинг базада танишлари бор экан, — деди Салима Султононва. — Бугун-эрта тугаб колиши мумкин...

Мудира бироз тараффудланиб колди ва катый оҳангда деди:

— Шариф Шокировнинг ишда колиш-қолмаслигини жиддий ўйлаб кўришимиз керак. Бу масалани бирданга ҳал қилиб бўлмайди. Қани, яна бир ой муҳлат бериб кўрайлик-чи...

ТЕЛЕТОМОШАБИН

Боғча опа болалардан сурди:

— Катта булганингизда ким бўла-сиз?

— Телетомошабин, — деб чувиллашди болалар.

„ОФОРУ“

Хуррамо кишлоска келин бўлиб тушганидан кейин, янги туғилган ча-

ИШЛАМАЙ БЎЛАДИМИ!

— Севара, кечга ишга келмайман дегандинг, келибсан-у?

— Вой, бугун ишга келмай бўладими? Неварам чакирирган.

Сартарошим факат бугун ишлайди. Кизимнинг бочгасида утренинник, шунча ишни уйда бажариб бўладими?

ТАДЕБИРКОРЛИК

— Хотин, биласанми, газетада ёзишича, бир марта юркадан кулиш кулаги ишинга тўртуб тужумнинг кучи берар экан. Ҳар куни қозон осавермай, болалар кутириб ҳам тур, — деди ҳасис эр.

СОВУЧ

Келин қайнонасига шикояти килиб колди:

— Ой, ўллингизнинг киликлари-га ортиқ чидомлайман. Нима килиб бўлса ҳам ичишина ташшатирмасак бўладими. Маошининг ҳаммасини ичиб битиряпти.

— Кўй, қизим, унақ дема, бўшаган шишаларига соғун олиб тури-миз-ку, — деди қайнона.

КУТУБХОНА
ЭШИГИДАГИ ёЗУВЛАР

Ҷиշанба "Санден",
Душанба "Дам олиш куни".

Сешанба "Хурматли китобхон-лар! Дала шийлонпарига кетдим.

Бугун кутмантлар",

Чоршанба "Хурматли беблатка

кеғанлар! Мен туманга беблаткачи-лар майлисига кетдим".

Лайшанба "Бугун пилляда семинар бўлади. Уштаттаман".

Жума "Кичинамди дўхтирга кўрасат" тезда келаман".

Шанба "Хурматли китобхонлар! Беблатка бугун ишламайди. Ҳамма ҳашарга".

Ийдан бери кўрин-майсиз-а... Мирзаободда ошман бор деб эслаб ҳам кўймайсиз. Сизлар йўлкамасаларинг ўзим йўклай деб турибман. Ўйдай йўг-е, мемони кутища бизнинг хотигига тенг келадигани йўк. Ҳамма нарса тайёр... Энди Икром билан Исмоилга юрагимни очтим келмади. Сиз ўзимизникадайсиз. Озроқ мева-чева бўлса яхши бўларди-да. Ўзингиз билан-шикни боради.

Шундай килиб, Янги йил оқшомида Иброрхимнида куюқ зиёфат бўлди. Ҳамма нарса жойдай бўлди-ю, туз масаласига келганди.

— Нусратилло! Сен ўзинг тиллосан. Тиллого алмаштирийман. Қаёрдан билдинг. Ҳа, мен эримасам бўлмайди шекилини. Хизр бўл копсан. Яна бир каромат қили-чи. Э, ўтма ошна! Оғайним кўп, дўстлар кўп. Аммо тиллоси битта. Энди гапнинг индальсонни айтсан, сабзи, пийз, пахта ёғига келганда ҳамён кургурнома-рдлик килид-да. Э, яшавор, шундай дейиншини билардим.

Шундай килиб, Янги йил оқшомида Иброрхимнида куюқ зиёфат бўлди. Ҳамма нарса жойдай бўлди-ю, туз масаласига келганди.

— дейисиз ҳайрон бўлиб.
— Шуниси чатоқ-да! Энг камида лоақал бир мартағина "Бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан деб бўйруқ бўлганида яхши бўларди. Бундай ёзув сизнинг камёб мутахассис эканлигиниздан далолат берган бўларди, бирорад.

Хуллас, қайси ишга кирмайин ё бошлиқка, ё унинг мувонинига ёқим қоламанда, бир-икки ой ўтмасдан бўшаб кетаман. Ана ундан кейин яна иш ахтариб идорама-идора юраман. Борганд ҳойимдагил олгиси келмайди, синалмаган отнинг сиртидан ўтма, деганларидай, ҳадиксирашиди.

— Муратбой НИЗАНОВ

— Муратбой НИЗАНОВ

— деб сўрасам, улар:

— Сени бўшашингни... Ҳай майли, кейин айтамиз, директоримиз келяпти, — дейишида-да ўзларини чеккага уришади.

— Сен бола, тартиби билмас эксан. Бўлмаса тунов куни. Тиш... ановини кара, ярамас, бизни кузатиб турбиди, директорга етказди. Қўй, мен кетдим.

Хуллас, жамоадагилар бошлиқдан кўркканларидан мен билан сўзлашмади. Ноилож тоганинг санаториядан кайтишини кутиб, ўйда сарғайб ётдим.

— Эшитдим, — деди тогам дам олишдан келган куни уйига кўрганинг борганинда. — Сенга тушунтириб кўярман девдим, ултурмадим...

— Ахир мен директорга ҳеч нарса кильмадим-ку...

— Бирор нарса кишиш кўлингдан келмайдими. Лекин унга ёқмайдиган бирор иш кирилган.

— Дарвоҷе, бир гал дарсга ўн беш минут кечикиб борувдим.

— У бундай майд-чўйда ишларга аралашмайди.

— Ҳа, эсладим, бир сафар танишининг боласини имтиҳонданд икитиб юборувдим.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Йўк.

— Айтмаган бўлса, имтиҳондан йикитиш тугул деб-раздан отиб юборсанг ҳам индамайди.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Айтмоқчи қайси куни, танафус пайтида ҳамкаслар билан латифа айтишиб, хоҳолаб кулиб юборибман.

Карасам, директоримиз зинадан кўтарилиб келаёт-ти.

— Мени нега бўшатади, сабаби-ни тушунмадим, —

— У бундай майд-чўйда ишларга аралашмайди.

— Ҳа, эсладим, бир сафар танишининг боласини имтиҳонданд икитиб юборувдим.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Айтмоқчи қайси куни, танафус пайтида ҳамкаслар билан латифа айтишиб, хоҳолаб кулиб юборибман.

Карасам, директоримиз зинадан кўтарилиб келаёт-ти.

— Мени нега бўшатади, сабаби-ни тушунмадим, —

— У бундай майд-чўйда ишларга аралашмайди.

— Ҳа, эсладим, бир сафар танишининг боласини имтиҳонданд икитиб юборувдим.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Айтмоқчи қайси куни, танафус пайтида ҳамкаслар билан латифа айтишиб, хоҳолаб кулиб юборибман.

Карасам, директоримиз зинадан кўтарилиб келаёт-ти.

— Мени нега бўшатади, сабаби-ни тушунмадим, —

— У бундай майд-чўйда ишларга аралашмайди.

— Ҳа, эсладим, бир сафар танишининг боласини имтиҳонданд икитиб юборувдим.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Айтмоқчи қайси куни, танафус пайтида ҳамкаслар билан латифа айтишиб, хоҳолаб кулиб юборибман.

Карасам, директоримиз зинадан кўтарилиб келаёт-ти.

— Мени нега бўшатади, сабаби-ни тушунмадим, —

— У бундай майд-чўйда ишларга аралашмайди.

— Ҳа, эсладим, бир сафар танишининг боласини имтиҳонданд икитиб юборувдим.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Айтмоқчи қайси куни, танафус пайтида ҳамкаслар билан латифа айтишиб, хоҳолаб кулиб юборибман.

Карасам, директоримиз зинадан кўтарилиб келаёт-ти.

— Мени нега бўшатади, сабаби-ни тушунмадим, —

— У бундай майд-чўйда ишларга аралашмайди.

— Ҳа, эсладим, бир сафар танишининг боласини имтиҳонданд икитиб юборувдим.

— Ўзи чакириб шунга ёрдамлаш, деб айтувдими?

— Айтмоқчи қайси куни, танафус пайтида ҳамкаслар билан латифа айтишиб, хоҳолаб кулиб юборибман.

Карасам, директоримиз зинадан кўтарилиб келаёт-ти.

— Мени нега бўшатади, сабаби-ни тушунмадим, —

— У бундай майд-чўйда и